

DAŇOVÉ KONTROLY SE ZJEDNODUŠÍ, PODLE KRITIKŮ TO ALE NESTAČÍ

STÁT BY MĚL PODLE PLATFORMY ROZUMNÉ PRÁVO VÍCE ROZLIŠOVAT, ZDA PODNIKATEL ODVEDL DANĚ V NESPRÁVNÉ VÝŠI ÚMYSLNĚ, NEBO ŠLO O NEDBALOST.

Adéla Nekvasilová
adela.nekvasilova@economia.cz

Novela daňového řádu, kterou připravilo ministerstvo financí, přináší rozsáhlou modernizaci a elektronizaci daní. Stěžejní součástí této úpravy, jež začíná platit počátkem ledna příštího roku, je také zjednodušení kontrolních postupů. Nově bude v rámci daňové kontroly umožněna také dálková forma komunikace, což by mělo přinést větší flexibilitu. Díky tomuto opatření dojde ke zkrácení jednotlivých fází daňové kontroly a zároveň se zamezí případným obstrukcím. Vedle výrazného zjednodušení kontrol navíc novela přichází i se zlepšením postavení poplatníka v rámci řízení vedeného finančním úřadem. Návrh obsahuje komplexní revizi úroků a snižuje úroky z prodlení se zaplacením daně.

Výrazné snížení úroku

Sazba takzvaného reparačního úroku se podle novely snižuje na úroveň podle občanského zákoníku. „V důsledku provedené revize daňového sankčního systému dochází k systémovému snížení úroků. Reparační cena peněz tak bude pro všechny případy stejná,“ uvádí ministryně financí Alena Schillerová. V současnosti je na úrovni repo sazby ČNB navýšené o 14 procentních bodů, nově dojde k jejímu poklesu o šest procentních bodů. Podle aktuálně vydaného stanoviska platformy Rozumné právo to však pořád nestačí. „Úrok z prodlení bude i nadále vyšší než hodnota peněz v čase, a i nadále bude tedy mít fakticky sankční charakter. Jeho výši by tak bylo vhodné ještě více snížit,“ prohlašují. Podle platformy by bylo vhodné pokračovat ve snižování daňových sankcí a zajistit, aby lépe rozlišovaly, zda se v konkrétním případě jedná o úmyslné, či neúmyslné odvedení daně v nesprávné výši.

„Stát by měl především rozlišovat, zda se v konkrétním případě jedná o úmyslné zkrácení daně, nebo zda poplatník udělal chybu z nedbalosti,“ uvádí Ondřej Trubač, advokát a člen platformy. Vzhledem ke složitosti daňových předpisů není chyba ovšem žádnou výjimkou. Daňové právo se vyznačuje velmi častou novelizací právních předpisů. Daňová kontrola však funguje na zpětném principu a může být zahájena až do tří let od podání daňového přiznání. Spolu s připočtením možnosti odvolacího řízení, které zpravidla trvá rok a více, a zdárného dovedení případu před soud není výjimkou, pokud se řízení týká případu, na který bylo aplikováno právo platné před šesti lety. Důsledkem takového procesu je nejasnost a nejednoznačnost výkladu pravidel. „Ta jsou tak vykládána zpětně, s právním a hodnotovým náhledem, který v době sestavování da-

Stát by měl především rozlišovat, zda se v konkrétním případě jedná o úmyslné zkrácení daně, nebo zda poplatník udělal chybu z nedbalosti.

Ondřej Trubač

advokát a člen platformy Rozumné právo

Nejen osobně na úřadě
Nově bude v rámci daňové kontroly umožněna také dálková forma komunikace, což by mělo přinést větší flexibilitu.

Foto: ČTK

ňového přiznání mohl být zcela odlišný,“ uvádí platforma. Trvat za této situace na velmi přísné odpovědnosti za správnost daňového přiznání tak není podle členů platformy Rozumné právo namístě.

Kromě doměřené daně a úroku z prodlení však úřady automaticky ukládají také daňové penále ve výši 20 procent z doměřené částky. Podle Rozumného práva se jedná o nadbytečný a nepřiměřený trest. Stát by měl k podnikatelům uplatnit shovívavější přístup, a ne je trestat takto přísnými sankcemi. Ostatně i Nejvyšší správní soud spolu s dalšími institucemi rozhodl, že daňové penále má povahu trestu. K uložení trestu má ale docházet v nejkrajnějším případě, tedy ve chvíli, kdy je vina skutečně prokázána, a nikoli paušálně, navíc takto vysokými tresty.

Inspirace Rakouskem

Motivací zákonodárce je zcela jistě odradit od přiznání daně v nesprávné výši. To je pochopitelný konstrukt, který však může mít podle platformy za následek nespravedlivé uložení sankce podnikatelům,

kteří se provinili tím, že s ohledem na nepřehlednost a složitost daňových předpisů nevěděli, jaké mají při odvodu daní povinnosti. Podle Trubače bychom inspirovali hledat například v Rakousku. Tam v případě doměřené daně z příjmů – za situace, kdy se nejedná o trestný čin – stát požaduje pouze úrok z prodlení v řádu několika procent. Ten tak vyjadřuje cenu peněz požadovanou státem za to, že peníze nedostal včas. V případě spáchání trestného činu ale přicházejí do úvahy velmi přísné sankce, které se však řeší již v rovině trestněprávní. V Rakousku tak důsledně dbají na zjištění, zdali k pochybení došlo úmyslně, či nedbalostně.

Za zmínku ovšem stojí také samotná sazba úroku z prodlení v Rakousku. Při doměřené daně je aktuálně vyžadován úrok ve výši necelých dvou procent. I přes novelizaci daňového řádu tedy čeští poplatníci na úroku zaplatí čtyřikrát více než naši rakouští sousedé. „Berní úředníci by se i u nás měli soustředit primárně na správný výběr daní a trestání přenechat jiným orgánům,“ říká Trubač.

Komentář

KURZARBEIT JAKO ŠVINDL: Z NĚMECKA JSME SI VZALI JEN NĚCO

Arthur Braun

advokát bpv Braun Partners

Termín kurzarbeit, pocházející z německého jazyka, už najdeme i v českém slovníku. Může být výhodnější než scénář, který by nastal, kdyby zaměstnavatel situaci hospodářsky nezvládl a musel propouštět. Nezvyší se nezaměstnanost, podporovaní zaměstnanci stále (alespoň částečně) vykonávají svou práci a odvádějí z ní daně a hlavně – nepotřebují finančně nákladnější podporu v nezaměstnanosti. Při restartu ekonomiky jsou pak ihned k dispozici.

Německý kurzarbeit je považován za success story – proč se na něj ale stejně nedíváme i v Česku?

Jako německý advokát s více než 25letou praxí v Česku zaměřenou na pracovní právo jsem poslední dobou strávil hodiny s českými i německými klienty, kdy jsme kurzarbeit řešili v obou zemích.

Ke svému zděšení jsem viděl návrh zákona o zaměstnanosti z konce září, který se výslovně odvolává na německý vzor. Zde je podle mého názoru namístě použít další německé slovo: etikettenschwindel.

Prvním rozdílem je, že v Německu je kratší doba vyřízení a menší byrokracie. Rozhodnutí spadá do kompetence místního úřadu práce, který zná místní poměry a velké zaměstnavatele a je i schopen rychle rozhodovat. Nezávisí na souhlasu vlády, jak předpokládá současné znění.

Je možné si představit i případy, kdy by kurzarbeit mohl pomoci i mimo krizi, třeba když strojírenský výrobce ztratí velký trh nebo zákazníka. Půl roku nemá práci pro velkou část svých zaměstnanců, ale chce si tyto kvalifikované lidi udržet. Vláda však pro něj nepřijme žádné krátkodobé rozhodnutí. Musí tedy propouštět.

Proč česká vláda, když přiznává inspiraci u německého vzoru, nepřevzala tento funkční model ve všech aspektech? Představená podoba kurzarbeitu je další promarněnou příležitostí pro moderní pracovní právo.

Existuje další omezení: kurzarbeit se vztahuje jen na zaměstnance se smlouvou na dobu neurčitou. Kdo je obeznaměn s praxí ve výrobních společnostech, ví, že velká část zaměstnanců má smlouvy na dobu určitou. Mají tedy být propuštěni?

Pokud si zákonodárce nepřejde, aby zaměstnavatelé využívali velkorysých možností pracovního poměru na dobu určitou, pak by měl změnit zákoník práce kupříkladu zákazem řetězení těchto úvazků.

Dále je otázkou, proč musím jako žadatel prokázat, že mám účet u české banky. Stát již má přehled o mých účtech nejen kvůli DPH, ale i příspěvkům na sociální zabezpečení. Přece by stačilo dát do zákona zmocnění k využití těchto údajů.

Proč podepisovat samostatně prohlášení, že do 10 dnů vyplatím zaměstnancům příspěvek? To může vyplývat přímo ze zákona, na co další dokument?

Tématem samo o sobě je výplata podílů na zisku nebo dividend. Zde se nabízí použití dalšího germanismu: sloveso fušovat totiž pochází z německého pfuschen. Zaměstnavatel musí prohlásit, že nevyplatí členům, společníkům nebo akcionářům či osobám jimi ovládaným nebo je ovládajícím mimořádné podíly na zisku ani mezi ně jinak nerozdělí vlastní zdroje a neposkytne jim mimořádné plnění včetně předčasného splácení úvěrů či zápůjček.

Lze namítnout, že „mimořádné podíly na zisku“ znamenají pouze zvláštní dividendy, kdy je povoleno obvyklé rozdělení zisků z předchozího roku, ale poté přijde „rozdělení vlastních zdrojů jiným způsobem“ – což nepochybně zahrnuje dividendy, třetí zmíněná podmínka opět používá slovo „mimořádné“. Zákaz se tedy vztahuje pouze na „výjimečné“ skutečnosti? Obě interpretace vyplývají z doslovného znění – tedy legislativní fušování.

V prohlášeních ministryně Maláčové ani v interpretacích zákona jsem nenašel žádné řádné vysvětlení.

To znamená možné riziko pro manažery / členy představenstva, kteří stojí o účast na novém českém kurzarbeitu.

Je možná legitimním záměrem zákonodárce, že příjemci státní podpory by měli zapojit své akcionáře a vedení – v případě zvláštních půjček nebo zajištění ekonomiky (banky) dokonce Evropská komise a Evropská centrální banka schválily, lépe řečeno doporučily omezení vyplácení příspěvků.

Lze ale pochybovat, zda je spravedlivé, že by se opatření mělo vztahovat na zisky z předchozích období, kdy stát vybíral daň z příjmů a zaměstnanci pobírali bonusy. Pokud jsou vypláceny dividendy, musí jednatel / člen představenstva podle zákona o obchodních korporacích vždy provést takzvaný insolvenční test – nesmí společníky vyplatit, pokud by tím zapříčinil platební neschopnost společnosti.

Proč platí zákaz po dobu 24 měsíců, když financování lze získat maximálně na 12? Pokud potřebuji kurzarbeit pouze pro část své činnosti, mám smůlu a své zaměstnance musím místo toho propustit?

Vzhledem k tomu, že se touto úpravou česká vláda od Německa inspirovala, lze se ptát: proč ne do té míry, aby tento funkční model převzala a zkopírovala ve všech aspektech? Je to jako s konty pracovní doby v pracovním právu – model byl také převzat z fungující německé praxe, ale v českém zákoníku práce jsou tak neprakticky upravena, že je v praxi jen minimum zaměstnavatelů, kteří je v této formě využívají.

Doufáme, že v následujících dnech budou provedeny úpravy, které českému kurzarbeitu pomohou. Jinak to bude další promarněná příležitost pro moderní pracovní právo.